

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 10 maj 1901, kl. 3 e. m.

*Memorial, angående ändringar i bankoreglementet och i riksbankens
aflöningsstat m. m.*

Sedan vid 1899 års Riksdag beslutits, att ett nytt afdelningskontor af riksbanken skulle under år 1900 eller början af år 1901 inrättas i Halmstad för Hallands län, som enligt hittills gällande distriktsindelning för riksbankens lånerörelse tillhört afdelningskontoret i Göteborg, har herr P. Törnqvist uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 41, hemställt, att Wiske och Fjäre härad af Hallands län måtte fortfarande tillhöra sistnämnda afdelningskontors låneområde.

Bankoutskottet, till hvars behandling förevarande motion blifvit öfverlemnad, har deröfver infortrat utlåtande från fullmäktige i riksbanken; och hafva fullmäktige, efter inhemtande af yttranden i ärendet från dels Konungens befallningshafvande i Hallands län och dels styrelserna för riksbankskontoren i Jönköping och Vexjö, af hvilka den förra styrelsen åberopat skriftliga uttalanden i ämnet af vederbörande domhafvande, länsmän och enskilda betygsgifvare, uti en den 25 nästlidne april dagtecknad skrifvelse, i enlighet med fullmäktiges åsigt om hvad som i förevarande fall, efter pröfning af hvad i saken anförts, syntes vara lämpligats, föreslagit:

att Fjäre härad af Hallands län fortfarande måtte hänföras till Göteborgskontorets låneområde, men deremot Viske härad och öfriga delar af länet komma att tillhöra det blifvande kontoret i Halmstad;

att af Sunnerbo härad i Kronobergs län, södra och sydvesta länsmansdistrikterna, omfattande socknarna Traryd, Markaryd, Hinneryd, Odensjö, Lidhult, del af Femsjö, Wrå, Annerstad, Torpa samt Nöttja, måtte i lånehänseende öfverflyttas från afdelningskontoret i Vexjö till afdelningskontoret i Halmstad;

att af Vestbo härad inom Jönköpings län första (sydvestra), andra (sydöstra) samt tredje (nordvestra) länsmansdistrikten i stället för att, såsom nu, höra till Jönköpingskontoret måtte tilläggas det nya kontoret i Halmstad;

samt slutligen, att det i nordvestra Skåne invid Hallands gräns belägna Bjäre härad, som för närvarande vore en del af Malmökontorets distrikt, men efter öppnande af det beslutade kontoret i Kristianstad skulle tillhöra detta, måtte, då sådant med hänsyn till den för häradets invånare något bekvämare samfärdseln med Halmstad syntes lämpligen böra ske, i stället hänföras till Halmstadskontoret, i händelse af bifall hvartill bestämmelserna om såväl det nuvarande kontorets i Malmö distrikt, som området för det blifvande kontoret i Kristianstad komme att undergå motsvarande ändring.

I sammanhang härmed hafva fullmäktige meddelat, att afdelningskontoret i Halmstad kommer att öppnas den 15 juli detta år.

Enär af hvad i ärendet förekommit framgår, att befolkningen i Fjäre härad står i liflig affärsförbindelse med Göteborg och därför måste hafva fördel af att vid sina besök i sagda stad vara i tillfälle att personligen vända sig till afdelningskontoret derstädes för erhållande af råd och upplysningar i låneärenden, har utskottet funnit ifrågavarande härads bibehållande under Göteborgskontoret lämpligt. Hvad angår Viske härad, som synes hafva sin hufvudsakliga utförsel till Varberg, anser utskottet sådana skäl ej hafva blifvit förebragta, som betinga ett undantag från den allmänna regeln att riksbankens lånedistrikt sammanfalla med länen, hvarför utskottet ej kunnat förorda motionärens förslag om jemväl detta härads bibehållande under Göteborgskontoret.

Beträffande slutligen de områden, hvilka fullmäktige föreslagit skola öfverflyttas till det nya afdelningskontoret i Halmstad, finner utskottet detta förslag vara väl grundadt, då derigenom befolkningen inom ifrågavarande orter till följd af deras läge och bekväma kommunikationer med Halmstad måste tillskyndas större fördelar i förevarande afseende än om nu gällande distriktsindelning i dessa delar bibehålles oförändrad.

På grund häraf får utskottet, i öfverensstämmelse med hvad bankofullmäktige föreslagit, hemställa

1:o.

att Riksdagen må medgifva,

a) att Fjäre härad af Hallands län må fortfarande tillhöra afdelningskontorets i Göteborg länedistrikt;

b) att från Vexiökontorets distrikt afskiljas södra och sydvestra länsmansdistrikten inom Sunnerbo härad af Kronobergs län och dessa tilläggas Halmstadskontorets distrikt;

c) att till sistnämnda kontor jemväl må öfverflyttas första (sydvestra), andra (sydöstra), och tredje (nordvestra) länsmansdistrikten af Vestbo härad inom Jönköpings län, hvilka områden nu tillhöra Jönköpingskontorets distrikt; samt

d) att Bjäre härad af Kristianstads län likaledes må ingå i Halmstadskontorets distrikt.

Vid bifall härtill vill utskottet vid sammanfattningen af bankoreglementet vidtaga de ändringar i § 21 mom. 1 i reglementet, som af Riksdagens beslut föränledas.

Bankofullmäktige hafva uti en under den 18 nästlidne april till utskottet aflåten skrifvelse beträffande det i aflöningsstaten å gemensam stat och till den fördelning, som fullmäktige ega bestämma, för samtliga riksbanskontoren i orterna, med undantag af kontoren i Göteborg och Malmö, till extra biträde vid kontorsgöromålen och semestervikariat anvisade belopp, motsvarande i medeltal 2,500 kronor för hvarje af de i grupper indelade kontoren, hemställt om sådan förhöjning, att ifrågavarande anslag må från och med år 1901 beräknas efter 3,000 kronor i medeltal per år för hvart af sistnämnda kontor samt till stöd för denna framställning anført:

Fullmäktige gjorde vid 1900 års riksdag framställning om ökning af det då anvisade medelbeloppet 2,000 kronor till 3,000, men utskottet ansåg en tillökning till 2,500 kronor vara tillräcklig, särskildt med afseende derå, att under de närmaste åren till 1903 års utgång förestode inrättandet af sex gruppkontor, hvilka säkerligen ej kunde öppnas förr

än någon del af det år, hvarunder de trädde i verksamhet, gått till ända, i följd hvaraf de icke skulle behöfva taga i anspråk hela det för dem beräknade beloppet, så att en del af detta kunde komma de äldre kontoren till godo. Riksdagen beviljade derefter anslaget i enlighet med utskottets förslag.

Hvad 1900 års utskott sålunda framhållit är helt visst fortfarande gällande. Å andra sidan bör det dock ej lemnas ur räkningen att, om de ordinarie tjänstemännen erhålla något tillägg till sin aflöning, en liknande fördel synes böra, om ock på annat sätt, beredas de extra ordinarie. Härtill kommer, att, i den mån de enskilda bankerna afstå från sin sedelutgifningsrätt, arbetet vid riksbankskontoren antagligen blir ökad. Men äfven utan afseende på dessa nu anförda omständigheter, synes giltig anledning föreligga att öka det nu till extra biträde m. m. anslagna beloppet. Göromålen hafva nemligen redan nu en bestämd tendens till ökning, och särskildt är detta fallet med inkasseringsuppdragen, likasom med vexlingen. Dessutom äro fullmäktige betänkta på att, för vinnande af säkrare kännedom om kontorens verksamhet i större omfattning än hittills, från dessa infordra regelbundna, mera specificerade uppgifter om utlåningen, särskildt vexeldiskonteringen.

»Enligt de uppgifter, som från de särskilda kontoren infordrats, sysselsättas de e. o. tjänstemännen, af hvilka vid kontor med endast kamrer och kassör en del hafva åligganden, som närma sig ordinarie tjänstemäns, för det mesta 5 1/2 à 6, i många fall 7 timmar om dagen, i följd hvaraf tillfällena till förtjänst genom arbete utom kontoret måste bli öfvermåttliga, om ens några. Aflöningen vexlar helt naturligt och är högre för de äldre, lägre för de yngre. Men då man besinnar, att för närvarande, enligt senast uppgjorda förteckning, vid de 15 i grupper indelade afdelningskontoren äro, oberäknadt de på ombudsmansafdelningen tjänstgörande, anställda tillsammans 47 extra biträden, af hvilka

från år 1895	3
» » 1896	8
» » 1897	7
» » 1898	9
» » 1899	10
» » 1900	9
» » 1901	1 47,

af dem dock två nu tjänstgörande å hufvudkontoret, kan det lätt fattas,

att deras aflöning måste blifva knapp, eftersom anslaget i sin helhet utgör kronor 37,500, hvarifrån till ordinarie utgår närmare 1,200, medan å andra sidan de extra ordinarie hafva något derutöfver stigande inkomster, om och när verkställande direktörernas platser under semester skötas af ordinarie, som derunder afstå sin aflöning i succession åt de extra. Om i det hela taget de äldre kunna någorlunda väl tillgodoses — — t. ex. med 1,200 à 1,300 på 5:e året — — så kan detta ej ske utan afknappning för de yngre, så att till exempel de på 2:a året anställda i medeltal ej kommit öfver 800 kronor, men väl i flere fall derunder. Naturligt är, att om ytterligare arbetskraft erfordras, det måste blifva svårare att gifva de extra tjänstemännen skälig ersättning för arbetet.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt få fullmäktige hemställa, att det nu ifrågavarande anslaget må från och med 1901 beräknas efter 3,000 kronor i medeltal per år för hvar af de i grupper indelade kontoren.»

Med hänsyn till hvad fullmäktige sålunda andragit, har utskottet icke velat motsätta sig den nu begärda förhöjningen och får derfor hemställa,

2:o

att Riksdagen ville medgifva, att å gemensam stat från och med år 1901 och till den fördelning, som fullmäktige ega att bestämma, för samtliga riksbankskontoren i orterna, med undantag af kontoren i Göteborg och Malmö, till extra biträde vid kontorsgöromålen och semestervikariat må uppföras ett belopp, motsvarande i medeltal 3,000 kronor för hvarje af de i grupper indelade kontoren.

I enlighet med utskottets uttalande i sitt till Riksdagen aflåtna memorial n:o 3, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning, har utskottet haft under öfvervägande den af Riks-

dagens år 1900 församlade revisorer väckta frågan beträffande siffergranskningen vid revisionen af riksbankens kontor i orterna samt dervid jemväl förehaft från bankofullmäktige i ämnet infordradt yttrande af följande lydelse:

Fullmäktige få härmed afgifva infordradt yttrande i fråga om det af sistlidna års statsrevisorer väckta spörsmålet beträffande siffergranskningen vid revisionen af kontoren i orterna.

Såsom revisorererna framhållit, iakttages för närvarande vid kontoren olika förfaringssätt i afseende å anställande af biträde vid siffergranskningen. Detta beror antagligen derpå, att förhållandena gestalta sig något olika vid de olika kontoren. På de ställen, der rörelsen är mindre betydande, torde särskild siffergranskare icke vara oundgängligen behöflig. Huruvida åter såsom sådan bör få tjenstgöra någon vid kontoret anställd person, torde säkrast kunna prövas å ort och ställe af vederbörande revisorer sjelfva. Vid vissa af riksbankens kontor finnas, såsom känt är, fast anställda revisorer, som hafva att förrätta granskning af kamraternas åtgärder, och detta i vida större omfattning, än som föranledes af siffergranskning, utan att, fullmäktige vederligen, olägenheter häraf uppkommit. Den nu ifrågavarande siffergranskningens mera mekaniska karakter torde lemna tillräcklig garanti, för att den förrättas så, som sig bör, utan några bihänsyn, och att den såsom granskare använde skulle komma att få göra med siffror, för hvilkas rigtighet han sjelf i någon mindre mån kan hafva haft att svara, torde höra till undantagsfall, som lätt kunna uppmärksammas, innan revisorererna bestämma sitt val af den person, som skall erhålla förtroendet.

Hvad beträffar användandet af utom stående personer är visserligen tystnadspligt ålagd äfven dessa, men för dem synes, åtminstone om de tillhöra annan bankanstalt, knappt böra lemnas tillfälle att blifva förtrogna med riksbankens rörelse och förhållande till kunderna.

För de extra ordinarie tjenstemännen vid kontoren innebär för öfrigt möjligheten att få tjenstgöra såsom siffergranskare jemväl en önskvärd möjlighet till extra förtjenst genom arbete, som dertill bereder någon ökad öfning i bankgöröml.

Vid öfvervägande af alla de omständigheter, som i saken föreligga, synes det därför fullmäktige icke vara af behofvet påkalladt att vidtaga någon ändring i nuvarande bestämmelser, hvilka lemna vederbörande revisorer frihet att förfara så, som de sjelfva finna lämpligast.

Efter hvad fullmäktige sålunda anfört anser utskottet revisorerernas ifrågavarande framställning för närvarande icke böra till någon Riks-

dagens åtgärd föranleda, utan har utskottet endast velat hvad i detta ärende förekommit för Riksdagen omförmäla.

Stockholm den 10 maj 1901.

På bankoutskottets vägnar:

J. JOHANSSON.
